

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski

sprawy z wniosku A. W.

o wyłączenie sędziego M. R. od rozpoznania sprawy Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi o sygnaturze akt VIII Nsm 44/19

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 6 listopada 2024 r.,

wniosku A. W. o wyłączenie sędziego Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi M. M. i innych sędziów od rozpoznania sprawy Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi o sygnaturze VII RCo 35/23,

- 1. oddała wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi M. M.;**
- 2. odrzuca wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi.**

UZASADNIENIE

Wnioskiem z 2 lipca 2023 r. A. W. na podstawie art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej: „ustawa o SN”) wniósł o wyłączenie sędziego Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi M. M. od orzekania w sprawie o sygn. VII RCo 35/23.

Wnioskodawca wniósł także o wyłączenie sędziów Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, a także o „załączenie sprawy o sygn. akt VII RCo 37/23

dla Sądu Rejonowego Łodzi-Śródmieścia w Łodzi na okoliczności przytoczonych zdarzeń”.

Postanowieniem z 10 sierpnia 2023 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi przekazał wniosek Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziego M. M. należało oddalić.

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy o SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Jednocześnie, stosownie do treści art. 26 § 3 ustawy o SN, wniosek, o którym mowa w art. 26 § 2 ustawy o SN, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

W doktrynie i orzecznictwie pojęcia takie jak „niezależność”, „niezawisłość” i „bezstronność” przenikają się wzajemnie i nakładają się na siebie (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 kwietnia 1999 r., K 8/99, OTK 1999, nr 3, poz. 41). W wyroku z 24 czerwca 1998 r., sygn. K. 3/98, Trybunał Konstytucyjny wskazał, że niezawisłość sędziowska obejmuje szereg elementów, takich jak:

1. bezstronność w stosunku do uczestników postępowania,
2. niezależność wobec organów (instytucji) pozasądowych,
3. samodzielność sędziego wobec władz i innych organów sądowych,
4. niezależność od wpływu czynników politycznych, zwłaszcza partii politycznych,
5. wewnętrzną niezależność sędziego.

Podobnie wypowiada się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podnosząc, że wewnętrzny element niezawisłości łączy się z pojęciem bezstronności i dotyczy jednakowego dystansu do stron sporu i ich interesów w

odniesieniu do jego przedmiotu (zob. m.in. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 września 2006 r., C-506/04).

Z punktu widzenia funkcjonowania w polskiej przestrzeni prawnej regulacji wprowadzonych ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 190) konieczne jest jednak wyraźne określenie granic pojęciowych każdego z nich. Podkreślić bowiem należy, że wniosek o wyłączenie sędziego składany na podstawie art. 26 § 2 ustawy o SN jest odrębną instytucją od wniosków składanych na podstawie przepisów proceduralnych, w których kwestionuje się bezstronność sędziego w danej sprawie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 października 2023 r., I NWW 350/23).

Pojęcie „niezależności” należy odnosić do funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w ogólności (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 maja 2020 r., I NWW 9/20; z 3 czerwca 2020 r., I NWW 28/20; z 10 listopada 2020 r., I NWW 64/20; z 30 kwietnia 2021 r., I NWW 91/20). W świetle art. 173 Konstytucji RP sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podnosi się, że „odrębność i niezależność sądów, w rozumieniu art. 173 Konstytucji, zakłada oddzielenie sądownictwa od organów innych władz, tak aby zapewnić sądom pełną samodzielność w zakresie rozpoznawania spraw i orzekania. Odrębność taką należy rozumieć jako odrębność organizacyjną, co oznacza, że władza sądownicza jest osobną, autonomiczną strukturą organizacyjną w systemie organów państwa, a także jako odrębność funkcjonalną, co oznacza, że na wymierzanie sprawiedliwości w ramach władzy sądowniczej nie ma wpływu ani władza ustawodawcza, ani władza wykonawcza” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 listopada 2013 r., K 31/12, OTK-A 2013, nr 8, poz. 121). Wynika z tego jednoznacznie, że sąd powinien stanowić strukturę niezależną od wpływu czynników społecznych i politycznych. W tym aspekcie *ad casum* ocenie należy poddać zatem ewentualną zależność sądu, przed którym toczy się postępowanie, od wszelkich organów pozasądowych, w tym władzy ustawodawczej, wykonawczej, a także od organizacji społecznych.

Z kolei pojęcie „niezawisłości” należy odnosić do konkretnego podmiotu sprawującego władzę sądowniczą, a więc do sędziego. Jest ona związana ze

sprawowaniem przez sędziów władzy sądowniczej i dotyczy każdego jej elementu. Zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Sędzia powinien zatem podejmować każdą decyzję procesową w sposób w pełni samodzielny i autonomiczny, wyłącznie w oparciu o przepisy prawa i własne sumienie. Sędzia nie może być poddawany naciskom, wytycznym czy nakazom ze strony jakiegokolwiek innego podmiotu.

Pojęcie „bezstronność”, o której stanowi stosowany w niniejszej sprawie art. 49 § 1 kpc, oznacza brak uprzedzeń i neutralność wobec stron, a także niekierowanie się przy rozstrzyganiu sprawy względami, które miałyby charakter inny niż merytoryczny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2023 r., II NSNc 133/23). Przesłanki te muszą mieć charakter obiektywny i weryfikowalny, to znaczy muszą być możliwe do zweryfikowania z punktu widzenia postronnego obserwatora (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lipca 2024 r., I NWW 161/24). W świetle tego przyjąć należy, że o możliwości wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy nie decyduje samo subiektywne przekonanie strony o braku jego bezstronności, ale faktyczne wystąpienie okoliczności uzasadniających to odczucie (wyrok Sądu Najwyższego z 21 marca 2018 r., V CSK 256/17). Także w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się istotne znaczenie dwóch wymiarów bezstronności – wymiaru wewnętrznego, stanowiącego subiektywne przekonanie sędziego i wymiaru zewnętrznego (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 stycznia 1999 r., K 1/98, OTK 1999, nr 1, poz. 3).

Argumentacja podniesiona we wniosku zmierzała do wykazania, że sędzia Sądu Rejonowego M. K. nie jest niezawisła z uwagi na to, że w ocenie wnioskodawcy dopuściła się naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji RP z uwagi „na liczne skargi w kwestii opieszałości, braku niezawisłości i niezależności Sędziów, oraz ponadto relacje koleżeńskie między Sędziami w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, koniecznym jest wskazanie sądu nie budzącego żadnych wątpliwości i przesłanek w kwestii niezwłoczności”.

Podkreślić należy, że wnioskodawca nie przedstawił żadnych weryfikowalnych okoliczności wskazujących na brak niezawisłości sędziego Sądu Rejonowego M. M. w konkretnej sprawie.

Wskazać należy, że wniosek o wyłączenie sędziego, także ten składany w trybie art. 26 § 2 ustawy o SN, nie może mieć charakteru wniosku abstrakcyjnego, to znaczy niezwiązanego z okolicznościami konkretnego przypadku, niesprecyzowanego i niedającego się zweryfikować w oparciu o obiektywne kryteria. W niniejszej sprawie wniosek, jako posiadający te cechy, podlegał oddaleniu.

Sąd Najwyższy odrzucił wniosek o wyłączenie sędziów niewyznaczonych do rozpoznania sprawy.

Uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych z 26 lipca 2019 r., I NOZP 1/19, Sąd Najwyższy jednoznacznie wyjaśnił, że wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy jest niedopuszczalny i podlega odrzuceniu bez składania przez sędziego oświadczenia, o którym mowa w art. 52 § 2 k.p.c., przy czym sędzia objęty takim wnioskiem o wyłączenie może zasiadać w składzie sądu rozpoznającego ten wniosek.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

r.g.